

Zondag 15 maart 2026
vierde van de veertig dagen

Statie 1: Jezus wordt ter dood veroordeeld.

Lezing uit de profetie: 1 Samuël 16,1-13

Psalmgebed: 'Was jij mijn herder'
 (naar psalm 23; t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen; Zangen van Zoeken en Zien 374)

Overweging

Wat zie je? Wie zie je?

Vorige week vertelde Lieske over zien. Over wat een verschil het maakt als we elkaar werkelijk zien. Ook in het verhaal over de profeet Samuel gaat het over zien. En wat zien de mensen die Jezus ter dood veroordelen?

Zien is nog niet zo eenvoudig. Het probleem is vaak niet dat we te weinig zien. Het probleem is dat we *teveel* zien. Dat we veel meer zien dan er is doordat we vooral zien wat we *willen* zien.

Je bent in de supermarkt. Je hebt niet veel tijd, je wilt snel en efficiënt de noodzakelijke dingen verzamelen en afrekenen. Maar vlak voor je bij de kassa staat iemand die ontzettend traag is. Langzaam en stuk voor stuk plaatst hij zijn boodschappen op de band. Wil dan ook nog contant betalen. Legt een handvol geld neer en begint omstandig te tellen. Maakt intussen een praatje met de caissière en kan daardoor opnieuw beginnen. Het duurt eindeloos. En

intussen sta jij te wachten. Had ik nou maar voor die andere kassa gekozen, denk je gefrustreerd.

Wat zie je dan?

Waarschijnlijk zie je een lastpost. Iemand die totaal wereldvreemd is. Die geen oog heeft voor de mensen om zich heen maar enkel met zichzelf bezig is en doodgemoedereerd denkt dat iedereen net zoveel tijd heeft als hij.

Dan doe je het: je ziet teveel. Je ziet niet alleen wat die ander doet. Je ziet direct een label. Je projecteert jouw eigen haast en jouw normen over efficiëntie op die ander. Jouw bril is beslagen door je eigen agenda. Je ziet de ander niet als mens, maar als een obstakel.

Iets vergelijkbaars gebeurt wanneer je verliefd bent. Je weet het zeker: deze man of vrouw is de persoon die jou werkelijk gaat begrijpen... Je ziet een glimlach en je vult de hele ziel van de ander in. Dit is degene die jou gaat koesteren, van jou kan houden, jou werkelijk zal *zien*. We zeggen dan: je kijkt door een roze bril.

Dit is wat er gebeurt: je ziet de ander niet echt. Je ziet geen man of vrouw met beperkingen, je vindt alles aan die ander leuk en mooi. Je verlangen naar liefde maakt je blind voor de minder mooie kanten. Je verlangt dat hij of zij jouw leegte opvult. Hou je dan van die ander? Of hou je van de film die je zelf over de ander hebt gemaakt?

Zien wat je wilt zien – het overkomt iedereen op z'n tijd. Ook Samuel.

Hij heeft van God een opdracht gekregen: zalf de nieuwe koning. De verantwoordelijkheid drukt op zijn schouders. Hij draagt een zware bril op zijn neus: de bril van de menselijke logica en de politieke macht. Als hij de oudste van Isai ziet, ziet hij teveel. Hij ziet een indrukwekkende gestalte. Hij ziet kracht. Een koninklijke uitstraling. Eliab moet het zijn! Deze man past naadloos bij zijn verwachtingen. Dit moet de gezalfde worden, denkt hij.

Maar God zegt: 'kijk niet naar zijn voorkomen en zijn rijzige gestalte.' Zet je bril af, Samuel. Stop met projecteren. Jij ziet wat je wilt zien – een sterke soldaat. Maar die projectie vernauwt jouw blik. Je ziet nu enkel nog je eigen illusie. Je ziet niet verder dan je neus lang is. Je bent blind voor de herdersjongen die nog in het veld staat. Die als herder veel meer degene is die ik op het oog heb. Laat je eigen projectie los... en *zie!*

Hoe moeilijk is dit...

Het blijkt uit het vervolg van het verhaal.

De een na de ander wordt door God afgewezen. Bij de een na de ander krijgt Samuel te horen: nee, deze is het niet. Zeven keer in totaal. Het aantal van de volle, complete tijd.

Het laat zien hoe het gaat in ons leven. Zó lang kunnen onze hersens erover doen om los te komen van onze eigen projecties. Heel lang! Een ding is zeker: het is niet een kwestie van een knop omzetten. Onze projecties, en ook onze gewoontes, ons denken en hoe we in het leven staan, wat we geloven en waar we waarde aan hechten – het verandert niet snel. Willen we veranderen, dan moeten we moeite doen. Veel oefenen. Doorzetten en volhouden. En veel geduld hebben.

Pijnloos is het niet. Je voelt gewoon hoe Samuel ontgoocheld raakt. Zijn inschatting wordt keer op keer afgewezen. Hij hoort dat hij niet moet zoeken naar wat hij al denkt te weten – maar dat hij moet zoeken naar wat hij nieuw kan ontvangen. Het is de as van Aswoensdag: toegeven dat onze eigen denkbeelden – lengte, macht, uiterlijk – uiteindelijk stof zijn. Een pijnlijk proces.

Het is God die onze projecties onderschept, vertelt het verhaal. Het is de Eeuwige die tegen Samuel zegt: deze is het niet. Prachtig natuurlijk als God zo rechtstreeks tegen je spreekt, denken we misschien, hoe pijnlijk het ook mag zijn. Maar zo duidelijk horen de meesten van ons God niet. Hoe kunnen wij weten wanneer we een gekleurde bril opzetten? Hoe onderscheppen wij onze projecties?

Jezus wordt ter dood veroordeeld.

Wat ziet Pilatus?

Hij kijkt met de bril van de politieke macht. 'Bent u de koning van de Joden?' Hij ziet een gevaar en een lastpost.

Wat zien de mensen?

Ze zien iemand die hen heeft teleurgesteld. Ze hoopten op een bevrijder. Ze zochten een winnaar, een fixer, iemand die hun angsten kan wegnemen. Maar in Jezus kunnen ze die bevrijder niet vinden. Hij heeft niet de glans, het uiterlijk en de potentie van de oudste zoon van Isaï. Hij voldoet niet aan het perfecte plaatje. Daarom roepen ze: kruisig hem!

Er is een spreuk die zegt: "Wij zien de dingen niet zoals ze zijn, wij zien de dingen zoals wij zijn."

Wanneer we bang zijn, zien we mensen en dingen die ons bedreigen. Wanneer we ons eenzaam en verlaten voelen, zien we overal om ons heen mensen die gelukkig samen zijn. Wanneer we hunkeren naar liefde, wordt die ene persoon in onze gedachten de vervuller van al onze leegte.

Kunnen wij anders leren zien? Kunnen wij net als Samuel Gods stem horen die ons helpt onze beelden los te laten? De stem die ons wijst op de werkelijkheid, die niet lijkt op wat wij vast hebben gezet in ons hoofd?

Ik denk dat het kan. En dat we Gods stem kunnen horen. Maar het is geen kwestie van een knop omzetten.

Anders leren zien is een oefening in vertraging. Samuël moet wachten tot de laatste zoon er is. Anders leren zien is een oefening in het uitstellen van ons oordeel. Je kijkt naar iets en in plaats van direct te denken 'dat is mooi', 'dat is lelijk', 'dat is fout' of 'dat ken ik al', zeg je tegen jezelf: 'Ik zie dit nu.' En stelt het oordeel uit.

Anders leren zien is kijken met de ogen van het hart. Het hart waarin God spreekt.

De plek van ons hart – dat is niet waar de emoties zitten: dat is de plek van onze ziel. De ziel die niet kijkt naar de meest comfortabele oplossing. Die de plaatjes van hoe een koning eruit moet zien, durft los te laten. Die naar de werkelijkheid kijkt – niet naar beelden van de werkelijkheid. Het is de plek waar de Geest huist. Ons hart weet: we zoeken God vaak in het bijzondere of het volmaakte – maar God houdt zich juist vaak op in het gewone en het gebrokene.

Samuël leert dat de kleinste de gezelfde is.

De eerste statie leert ons dat de veroordeelde de redder is.

God vraagt ons: durf je je projecties los te laten en te zien wie ik werkelijk voor je heb neergezet?

Lied: 'Wees blijde nu in 't midden van het lijden' – lied 546, 1+3 cantorij, 2+4 allen